Klasa: UP/I 030-02/2011-01/027
Urbroj: 580-05-11-74-023
Zagreb, 1. prosinca 2011.

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja, temeljem članaka 30. i 31. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja («Narodne novine», broj 79/09), te članka 46. stavka 5. Zakona o općem upravnom postupku („Narodne novine“, broj 47/09), u upravnom postupku utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma protiv Hrvatske komore inženjera građevinarstva sa sjedištem u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 271 zastupane po punomoćniku Tinu Matiću, odvjetniku iz Zagreba, Vlaška 95, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u sastavu: mr.sc. Olgica Spevec, predsjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, Mladen Cerovac, mag.iur., zamjenik predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, Milivoj Maršić, dipl.oec., Vesna Patrlj, dipl.iur., i dr.sc. Mirna Pavletić-Župić, članovi Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, sa 91. sjednice, održane 1. prosinca 2011., donosi sljedeće

RJEŠENJE

Postupak se obustavlja jer više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje postupka.

Obrazloženje

1. Inicijativa za pokretanje postupka

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Agencija) je dana 2. lipnja 2011. temeljem članka 37. Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja („Narodne novine“, broj 79/09; dalje: ZZTN) zaprimila inicijativu poduzetnika kojom se traži pokretanje postupka Agencije po službenoj dužnosti protiv Hrvatske komore inženjera građevinarstva sa sjedištem u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 271 (dalje: HKIG), radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a. Temeljem članka 37. stavka 5. ZZTN-a, podnositelj inicijative zatražio je od Agencije zaštitu identiteta, budući da je riječ o ovlaštenom inženjeru građevinarstva i članu HKIG-a te postoji mogućnost da bi otkrivanjem identiteta, za istog mogle nastupiti štetne posljedice. Zahtjev za zaštitom identiteta podnositelja inicijative Agencija smatra opravdanim.

U svojoj inicijativi podnositelj je naveo kako su cjenikom propisane cijene usluga ovlaštenih inženjera članova HKIG-a koje su isti obvezni primjenjivati te se protiv članova koji se ne pridržavaju cjenika vode stegovni postupci. U privitku inicijative podnositelj je dostavio dopis poduzetnika Infrakom d.o.o. sa sjedištem u Varaždinu, Osječka 8, u kojem taj poduzetnik obavještava kako će sve članove HKIG-a koji budu sklapali ugovore po cijenama nižim od onih propisanih cjenikom, prijaviti HKIG-u.

Stoga podnositelj inicijative smatra da je u konkretnom slučaju riječ o zabranjenom sporazumu u iz članka 8. ZZTN-a.

2. Postupak utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja

Temeljem navedene inicijative, a nakon prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu provedenog temeljem članka 32. točke 1. ZZTN-a, Agencija je odlučila da postoje dostatne indicije za pokretanje postupka utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog horizontalnog sporazuma iz članka 8. ZZTN-a, te je temeljem članka 39. ZZTN-a donijela zaključak o pokretanju postupka utvrđivanja zabranjenog sporazuma klase: UP/I 030-02/2011-01/027, urbroj: 580-05-11-74-002, od 5. srpnja 2011.

Naime, člankom 8. stavkom 1. ZZTN-a zabranjeni su svi sporazumi između dva ili više neovisnih poduzetnika, odluke udruženja poduzetnika i usklađeno djelovanje, koje kao cilj ili posljedicu imaju narušavanje tržišnog natjecanja na mjerodavnom tržištu, a osobito oni kojima se izravno ili neizravno utvrđuju kupovne ili prodajne cijene, odnosno drugi trgovinski uvjeti.

Sporazumima u smislu članka 8. stavka 2. ZZTN-a smatraju se osobito ugovori, pojedine odredbe ugovora, usmeni ili pisani dogovori među poduzetnicima te usklađena praksa koja je posljedica takvih dogovora, odluke poduzetnika ili udruženja poduzetnika, opći uvjeti poslovanja i drugi akti poduzetnika koji jesu ili mogu biti sastavni dio ugovora i slično, neovisno o tome jesu li takvi sporazumi sklopljeni između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (horizontalni sporazumi) ili između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (vertikalni sporazumi).

Postupak utvrđivanja narušavanja tržišnog natjecanja sklapanjem zabranjenog sporazuma pokrenut je kako bi se utvrdile sve okolnosti i činjenice u ovom predmetu potrebne za donošenje odluke. Stoga je Agencija od HKIG-a temeljem članka 39. stavka 1. točke 4. ZZTN-a zatražila i očitovanje o primjeni cjenika te komore i dostavu podataka o možebitnim stegovnim postupcima pokrenutim protiv ovlaštenih inženjera građevinarstva zbog nepridržavanja propisanih cijena usluga.

2.1. Primjenjeni propisi

Agencija je u provedbi predmetnog upravnog postupka primijenila odredbe ZZTN-a, Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta («Narodne novine», broj 9/11; dalje: Uredba o mjerodavnom tržištu) te Zakona o općem upravnom postupku («Narodne novine», broj 47/09; dalje: ZUP), kojim se uređuju pitanja provedbe upravnog postupka pred Agencijom u dijelu koji nije propisan odredbama ZZTN-a, kao posebnog zakona, u smislu članka 35. stavka 1. ZZTN-a.

Agencija je također izvršila uvid u odredbe Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji („Narodne novine“, broj 152/08), kao posebnog zakona koji uređuje predmetnu materiju i kojim je, između ostalog, propisano osnivanje HKIG-a i neke od njezinih djelatnosti. Nadalje, izvršila je uvid i u odredbe ranije važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu («Narodne novine», broj 47/98), u Statut Hrvatska komore inženjera građevinarstva («Narodne novine broj 52/09; dalje: Statut), te u Pravilnik o cijenama usluga («Narodne novine», broj 85/99, dalje: Cjenik).

2.2. Hrvatska komora inženjera građevinarstva

HKIG je udruženje poduzetnika koji obavljaju djelatnost ovlaštenih inženjera građevinarstva. Prije osnivanja Hrvatske komore inženjera građevinarstva, ovlašteni inženjeri građevinarstva su, zajedno s ovlaštenim arhitektima, ovlaštenim inženjerima strojarstva i ovlaštenim inženjerima elektrotehnike, bili članovi Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu, osnovanoj temeljem ranije važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu.

Člankom 2. Statuta propisano je kako je HKIG samostalna strukovna organizacija koja čuva ugled, čast i prava ovlaštenih inženjera građevinarstva, promiče, zastupa i usklađuje njihove zajedničke interese pred državnim i drugim tijelima u zemlji i inozemstvu te skrbi da ovlašteni inženjeri građevinarstva savjesno i u skladu sa zakonom i javnim interesom obavljaju svoje poslove i pritom štite i unaprjeđuju hrvatsku graditeljsku baštinu.

Temeljem članka 85. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji i članka 8. Statuta, djelatnost HKIG-a čine poslovi koje HKIG obavlja na temelju javnih ovlasti u skladu sa Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, kao i drugi poslovi određeni Statutom. HKIG, između ostalog, uspostavlja i vodi imenik ovlaštenih inženjera građevinarstva, izdaje i oduzima pečat i iskaznicu ovlaštenom inženjeru građevinarstva, obavlja nadzor nad radom ovlaštenih inženjera građevinarstva, uspostavlja i vodi evidenciju o stegovnim i arbitražnim postupcima, unaprjeđuje inženjersku djelatnost u cilju zaštite javnog interesa i interesa trećih osoba, nadzire rad ovlaštenih inženjera u zajedničkim uredima, projektantskim društvima, samostalnim uredima te drugim pravnim osobama u kojima ovlašteni inženjeri obavljaju svoje poslove u skladu s posebnim zakonom, skrbi se da ovlašteni inženjeri savjesno i u skladu s posebnim zakonom obavljaju svoje poslove, te promiče materijalne interese ovlaštenih inženjera, štiti materijalne interese naručitelja usluga organiziranjem obveznog osiguranja od profesionalne odgovornosti.

Člankom 58. Statuta određeno je kako su članovi HKIG-a fizičke osobe koje u sklopu zadaća svoje struke obavljaju poslove projektiranja i/ili stručnog nadzora u svojstvu odgovorne osobe, s pravom uporabe strukovnog naziva ovlašteni inženjer građevinarstva.

2.3. Očitovanje HKIG i utvrđenja Agencije

Na zahtjev Agencije za dostavom očitovanja o primjeni Cjenika i dostavi podataka o možebitnim stegovnim postupcima pokrenutim protiv ovlaštenih inženjera građevinarstva zbog nepridržavanja propisanih cijena usluga, dostavila Agenciji 29. srpnja 2011. očitovanje u kojem se u bitnome osporavaju navodi Agencije iz zaključka o pokretanju postupka.

U očitovanju se prvenstveno navodi da HKIG nije poduzetnik u smislu odredbi ZZTN-a jer ne obavlja gospodarske djelatnosti niti sudjeluje u proizvodnji i prometu robe, odnosno pružanju usluga.

HKIG nadalje navodi kako Cjenik nije donio HKIG nego Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a nadležnost za pokretanje ocjene zakonitosti Cjenika nije u nadležnosti agencije već Ustavnog suda Republike Hrvatske.

Također, HKIG navodi kako cilj odnosno posljedica Cjenika nije narušavanje tržišnog natjecanja, već se propisivanjem cijena štite krajnji potrošači, jer da cijene usluga ovlaštenih inženjera nisu propisane postoji bojazan da bi isti svoje usluge nudili ispod troškova proizvodnje, čime bi potrošači dobili nekvalitetan proizvod, a upravo takve preniske cijene bi narušile tržišno natjecanje.

HKIG je u privitku očitovanja dostavio podatke o svojim članova protiv kojih su pokrenuti stegovni postupci zbog nepridržavanja propisanih cijena usluga. Iz navedenih podataka proizlazi kako je HKIG pokrenuo ukupno 46 stegovnih postupaka, od kojih su u tri slučaja donesene oslobađajuće presude, a preostala 43 stegovna postupka su još u tijeku.

Temeljem prikupljenih podataka Agencija je utvrdila kako je Cjenikom koji primjenjuje HKIG i koji se nalazi na službenim internet stranicama HKIG-a (www.hkig.hr), uređen obračun naknade za rad arhitekata i inženjera (izvršitelja) za poslove izrade dokumenata prostornog uređenja, izrade projekata i tehničkog savjetovanja investitora i nadzora nad gradnjom.

Cjenik je donijela Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu temeljem tada važećeg Zakona o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a HKIG ga primjenjuje od svog osnivanja do danas.

Naime, Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji stavljen je van snage Zakon o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, ali je člankom 160. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji određeno da će komore, do donošenja i stupanja na snagu odgovarajućeg akta pojedine komore, primjenjivati navedeni Cjenik koji je objavljen u „Narodnim novinama“, broj 85/99.

Budući da je člankom 153. stavkom 3. Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji određeno da HKIG počinje s radom na dan upisa u sudski registar, a uvidom u rješenje Trgovačkog suda u Zagrebu broj: Tt-09/5766-2, od 22. svibnja 2009., kojim je HKIG upisan u sudski registar, Agencija je utvrdila kako HKIG Cjenik primjenjuje od 22. svibnja 2009.

2.4. Mjerodavno tržište

Prema odredbi članka 7. ZZTN-a, mjerodavno tržište određuje se kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

Mjerodavno tržište se, sukladno odredbi članka 4. Uredbe o mjerodavnom tržištu, utvrđuje na način da se utvrdi njegova proizvodna dimenzija (mjerodavno tržište u proizvodnom smislu) i zemljopisna dimenzija (mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu).

Temeljem članka 5. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe, odnosno navike potrošača.

Temeljem članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća zemljopisno područje na kojem poduzetnici sudjeluju u ponudi ili nabavi proizvoda.

Uzimajući u obzir činjenicu da su članovi HKIG-a ovlašteni inženjeri građevinarstva, koji sukladno odredbama Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, pružaju usluge prostornog uređenja, projektiranja i stručnog nadzora građenja u okviru poslova građevinske struke, te da je Cjenikom uređen obračun naknade ovlaštenih inženjera građevinarstva za pružanje navedenih usluga, Agencija je kao mjerodavno tržište u proizvodnom smislu utvrdila tržište pružanja usluga od strane ovlaštenih inženjera građevinarstva.

Temeljem odredbi Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, djelatnosti prostornog uređenja, projektiranja i stručnog nadzora građenja u okviru zadaća svoje struke može obavljati fizička osoba koja ima pravo uporabe strukovnog naziva ovlašteni arhitekt ili ovlašteni inženjer. Pravo uporabe strukovnog naziva ovlašteni arhitekt, ovlašteni inženjer građevinarstva, ovlašteni inženjer strojarstva i ovlašteni inženjer elektrotehnike i članstvo u komori stječe se rješenjem o upisu u odgovarajući imenik članova odgovarajuće komore.

Iz navedenog proizlazi kako su svi poduzetnici koji u Republici Hrvatskoj obavljaju djelatnosti projektiranja i stručnog nadzora građenja u okviru zadaća građevinske struke, dakle ovlašteni inženjeri građevinarstva, ujedno i članovi HKIG-a, stoga je Agencija, sukladno članku 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, kao mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu utvrdila cjelokupan teritorij Republike Hrvatske.

Slijedom navedenog Agencija je u smislu članka 5. i članka 6. Uredbe o mjerodavnom tržištu, kao mjerodavno tržište odredila tržište pružanja usluga od strane ovlaštenih inženjera građevinarstva u Republici Hrvatskoj.

2.5. Zahtjev za izuzećem predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Agencija je 17. listopada 2011. zaprimila podnesak HKIG-a, kojim se od Upravnog suda Republike Hrvatske traži izuzeće mr.sc. Olgice Spevec, predsjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće) od odlučivanja i sudjelovanja u predmetnom postupku, zbog navodne izjave gđe Spevec dane novinaru «Privrednog vjesnika», koja prema mišljenju HKIG-a, dovodi u pitanje nepristranost gđe Spevec u ovom postupku, te dovodi u sumnju njezinu objektivnost i predstavlja opravdani razlog zbog kojeg se ne može očekivati objektivno vođenje postupka i donošenje odluke u ovom upravnom postupku, jer se, prema navodima HKIG-a, iz navedene izjave predsjednice Vijeća jasno nazire njen stav o ishodu predmeta i sadržaju odluke koju namjerava donijeti.

Navedeni zahtjev za izuzeće treba rješavati Upravni sud Republike Hrvatske, s obzirom na to da, po mišljenju HKIG-a, ZZTN ne propisuje tko je nadležan za odlučivanje o izuzeću predsjednika Vijeća, a ne postoji ni drugostupanjsko tijelo koje bi, sukladno odredbama ZUP-a, nadziralo rad Agencije.

Budući da je člankom 56. stavkom 5. ZZTN-a izričito uređeno kako o zahtjevima za izuzeće osoba ovlaštenih za vođenje postupka i članova Vijeća odlučuje Vijeće, Agencija je temeljem odluke Vijeća, zaključkom klase: UP/I 030-02/2011-01/027, urbroj: 580-05-11-74-015, od 20. listopada 2011., odbila kao neosnovan zahtjev HKIG-a za izuzećem predsjednice Vijeća.

2.6. Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

ZZTN u članku 48. stavku 1. propisuje obvezu Agencije da strankama u postupku prije zakazivanja usmene rasprave dostavi pisanu Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku (dalje: Obavijest), kako bi im osigurala mogućnost da se izjasne o svim relevantnim činjenicama i okolnostima.

Stoga je Agencija, nakon što je preliminarno utvrdila relevantne činjenice i okolnosti, temeljem članka 48. ZZTN-a, HKIG-u dostavila Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku klasa: UP/I 030-02/2011-01/027, urbroj: 580-05-11-74-009, od 15. rujna 2011., kako bi mu osigurala mogućnost da se izjasni o svim utvrđenim činjenicama i okolnostima, te je pozvala HKIG da u roku od mjesec dana od dana primitka Obavijesti o

preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, u pisanom obliku dostavi primjedbe na istu, kao i da predloži eventualno saslušanje dodatnih svjedoka i izvođenje dodatnih dokaza.

2.7. Očitovanje HKIG-a na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku

Agencija je 24. listopada 2011. temeljem članka 48. ZZTN-a zaprimila podnesak HKIG-a kojim se isti očituje na Obavijest o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku, u kojem HKIG, uz ponavljanje navoda iznesenih u svom očitovanju od 22. srpnja 2011., u bitnome navodi kako je Zakonom o prostornom uređenju i građenju («Narodne novine», broj 76/07, 38/09, 55/11 i 90/11) propisano da su naručitelji izrade nacrta dokumenta prostornog uređenja, usluga, projekata i drugih dokumenata obvezni primjenjivati i pridržavati se Cjenika usluga komora ovlaštenih arhitekata i inženjera, dok je Zakonom o javnoj nabavi («Narodne novine», broj 117/07 i 125/05) propisano da kriteriji na kojem javni naručitelj temelji ponudu ne smiju utjecati na primjenu odredaba kojima je propisana novčana naknada za određene usluge, iz čega, prema mišljenju HKIG-a, proizlazi kako i navedena dva zakona propisuju obvezu pridržavanja Cjenika.

HKIG nadalje navodi kako čak i kad bi Cjenik predstavljao nedopušteni sporazum, isti se ne bio mogao smatrati zabranjenim sporazumom u smislu članka 8. stavka 1. ZZTN-a, s obzirom na to da je Cjenik donesen radi zaštite interesa potrošača i radi zaštite javnog interesa za kvalitetnom i ekonomski isplativom gradnjom pa time pridonosi unapređenju proizvodnje ili distribucije usluga ili promicanju tehnološkog ili gospodarskog razvoja ili pruža potrošačima razmjernu korist.

Nadalje, HKIG-a se u svom očitovanju pozvao i na Direktivu o uslugama na unutarnjem tržištu 2006/123/EC Europske unije (OJ 2006 L 376/36; dalje: Direktiva), iako se Agencija u Obavijesti o preliminarno utvrđenim činjenicama u postupku od 15. rujna 2011. nije pozivala na tu Direktivu. HKIG je sam istaknuo da navedena Direktiva do ulaska Republike Hrvatske u EU ne predstavlja primarni izvor prava u Republici Hrvatskoj. Međutim, koristeći kriterije iz navedene Direktive, kao pomoćno sredstvo tumačenja hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, osobito u slučaju pravnih praznina ili dvojbi u tumačenju tih propisa, HKIG smatra kako se Cjenik, čak i u slučaju da predstavlja ograničenje pružanju usluga može opravdati sukladno članku 16. Direktive ako nije diskriminatoran, odnosno ako se odnosi na sve pružatelje usluga, ako se njime štiti javni ili drugi opravdani interes, te ako se zaštita ne može postići nekim drugim sredstvom. S obzirom na to da se Cjenikom štiti opravdani interes, kvalitetna i ekonomski isplativa gradnja, a koji se ne može zaštiti drugim sredstvom, te da Cjenik nije diskriminatoran jer omogućuje svima da pod jednakim uvjetima pružaju usluge, isti može ostati na snazi, zaključuje HKIG.

U prilog činjenici da Cjenik ne predstavlja zabranjeni sporazum HKIG navodi i presudu Suda EU u združenim predmetima Cipolla i ostali protiv Fazari i ostali (C-94/04 i C-202/04) iz koje proizlazi kako cit. «*članci 10 EC, 81 EC i 82 EC ne isključuju pravo država članica da temeljem nacrta prijedloga stručnog tijela, kao što je odvjetnička komora donese propis kojim će se određivati minimalne cijene usluga».*

HKIG također navodi kako je i Ustavni sud Republike Hrvatske rješenjem broj: U-I-990/99, od 15. ožujka 2000. utvrdio kako je Zakon o Hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu kao i Statut Hrvatske komore arhitekata i inženjera u graditeljstvu («Narodne novine», broj 40/99, 112/99, 85/05 i 147/05 – pročišćeni tekst) u cijelosti u skladu s Ustavom Republike Hrvatske.

Zaključno, HKIG navodi kako je 2000. godine Agencija provodila postupak utvrđivanja predstavlja li Pravilnik o cijenama usluga, koji je primjenjivala Hrvatska komora arhitekata i inženjera u graditeljstvu, zabranjeni sporazum te je isti obustavljen. S obzirom da je Cjenik

koji je predmet ovog postupka istovjetan navedenom pravilniku, HKIG navodi kako sukladno načelu *ne bis in idem,* Agenciji nije dopušteno dvaput odlučivati o istoj pravnoj stvari.

2.8. Usmena rasprava

Radi pružanja mogućnosti stranci da se u postupku očituje o činjenicama i okolnostima koje su od važnosti za donošenje rješenja, Agencija je 8. studenog 2011., temeljem odredbe članka 50. stavka 1. ZZTN-a, održala usmenu raspravu.

Na usmenoj raspravi HKIG se očitovao kako Agencija nije u konkretnom predmetu uopće odredila predmet postupanja, jer Cjenik ima preko 260 članka od čega su oko 240 članaka opće naravi koji definiraju sadržaj određenih poslova primjerice definira se sadržaj idejnog projekta, izvedbenog projekta i slično, te bi Agencija morala definirati točno u kojim člancima navedenog Pravilnika pronalazi povrede pravila o tržišnom natjecanju, ukoliko takve povrede uopće ima. Nadalje HKIG navodi kako ne primjenjuje navedeni Cjenik jer ga po prirodi stvari ne može primjenjivati već ga eventualno mogu primjenjivati samo članovi HKIG-a.

HKIG je nadalje naveo kako nije pokrenuo ni jedan novi stegovni postupak niti je ijedan član HKIG-a pravomoćno osuđen zbog nepridržavanja Cjenika te kako se od pokretanja predmetnog postupka nije promijenilo ništa u postupanju HKIG-a. Također, HKIG navodi kako niti on niti njegovi članovi nisu poduzetnici niti se Cjenikom određuje cijena pružanja usluga na tržištu, već se Cjenikom određuje cijena rada članova HKIG-a s obzirom na to da su isti zaposleni u drugim poduzetnicima koji nisu dužni primjenjivati Cjenik, te mogu određivati cijene koje god žele, pa stoga Cjenik nikako ne može djelovati na tržište.

HKIG je predložio da Agencija prekine vođenje ovog postupka do odluke Upravnog suda Republike Hrvatske o zahtjevu za izuzeće predsjednice Vijeća, jer u ovom trenutku, po mišljenju HKIG-a, nisu ispunjeni uvjeti za nastavak vođenja ovog postupka dok Upravni sud Republike Hrvatske ne odluči o navedenom zahtjevu.

HKIG je u spis predmeta priložio presliku očitovanja Ministarstva zaštite okoliša, prostornog uređenja i graditeljstva (dalje: Ministarstvo), klasa: 360-01/11-01/234, urbroj: 531-1-11-2, od 7. studenog 2011.

U navedenom očitovanju Ministarstvo navodi kako prema njihovom mišljenju, Cjenik ne predstavlja zabranjeni sporazum u smislu odredbi ZZTN-a, jer je isti donesen radi zaštite javnog interesa, kao i radi zaštite potrošača, te jer je isti nužan za osiguravanje minimalnih standarda kvalitete, a ne postoje efikasniji i blaži instrumenti kojima bi se postigla zaštita potrošača, zaštita javnog interesa i kvaliteta pružanja predmetnih usluga.

Ministarstvo nadalje navodi kako je upoznato sa činjenicom da je u većini zemalja Europske unije napušten takav pristup, te da prema mišljenju Europske komisije i suda EU, propisivanje cijena od strane strukovnih komora predstavlja ograničavanje tržišnog natjecanja, kao i da su u državama koje su ukinule propisivanje cijena pale cijene predmetnih usluga. Međutim, Ministarstvo smatra kako bi smanjivanje cijena usluga ovlaštenih arhitekata i inženjera u Hrvatskoj utjecalo na minimum kvalitete tih usluga, pri čemu je potrebno primijeniti «test proporcionalnosti» kako je to predložila Europska komisija u Izvješću o tržišnom natjecanju u profesionalnim uslugama (*Communication from the Commission - Report on Competition in Professional Service,* COM/2004 83 final). Sukladno navedenom testu Ministarstvo smatra kako je propisivanje cijena u predmetnom slučaju nužno, objektivno opravdano, proporcionalno i služi zaštiti javnog interesa s obzirom na to da ovlašteni arhitekti i inženjeri u pružanju svojih usluga imaju i javne ovlasti jer su njihovi projekti sastavni dijelovi akata javnopravnih tijela kojim se odlučuje o pravima i obvezama pravnih subjekata, pa bi u slučaju nedostatne kvalitete istih bio ugrožen i javni interes.

Stoga HKIG predlaže da Agencija uzme u obzir navedeno očitovanje te obustavi predmetni postupak jer je predmetnim očitovanjem Ministarstva utvrđen javni interes za postojanjem Cjenika te da je Cjenik u skladu sa hrvatskim i europskim zakonodavstvom.

Nadalje, HKIG je priložio i preslike dokumenata napisanih na njemačkom jeziku pod nazivom „Bekanntmachung der Vergabeordnung fur freiberufliche Leistungen –VOF- Ausgabe 2009“ i Verordnung uber die Honorate fur Archiktekten und Ingeniuerunleistungen (Honorarordnung fur Architekten und Ingenieure – HOAI) iz kojih prema stavu punomoćnika HKIG-a proizlazi kako je u Saveznoj Republici Njemačkoj predmetna materija uređena na istovjetan način kao u RH, a u skladu sa europskim zakonodavstvom.

HKIG je predložio i da se na okolnost istovjetnog uređenja predmetne materije u njemačkom i hrvatskom zakonodavstvu i primjeni priloženih pravilnika sasluša Vladimir Krtalić, član HKIG-a, a na okolnost da Cjenik ni na koji način ne utvrđuje najnižu cijenu, kao svjedok sasluša dr.sc. Mirko Orešković, također član HKIG-a s obzirom na to da obojica imaju neposredna stručna saznanja o navedenom. Također HKIG predlaže da se o ovom postupku obavijesti Ministarstvo radi stupanja u postupak kao zainteresirana stranka.

Agencija je 18. studenog zaprimila podnesak HKIG-a, u privitku kojeg je HKIG dostavio analitičku bruto bilancu HKIG-a za 2010. godinu te elaborat dr.sc. Mirka Oreškovića, ovlaštenog inženjera građevinarstva, u kojem se u bitnome navodi kako Cjenikom nisu propisane minimalne cijene već su utvrđena temeljna načela određivanja cijena usluga ovlaštenih arhitekata i inženjera. Dr.sc. Orešković nadalje navodi kako se Cjenikom ne derogira slobodno tržišno natjecanje u javnoj nabavi konzultantskih inženjerskih usluga, nego se stvaraju uvjeti za transparentan, društveno relevantan i provjerljiv postupka javne nabave konzultantskih inženjerskih usluga.

3. Odluka Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

Na temelju činjenica koje je Agencija utvrdila savjesnom i detaljnom ocjenom svakog dokaza posebno i svih dokaza zajedno, te na temelju rezultata cjelokupnog postupka, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (dalje: Vijeće), na temelju članka 30. i 31. ZZTN-a, na 91. sjednici, održanoj 1. prosinca 2011. godine, razmatralo je navedeni predmet te je donijelo odluku da se obustavi postupak pokrenut po službenoj dužnosti protiv HKGI radi utvrđivanja postojanja zabranjenog sporazuma, jer više ne postoje pravne pretpostavke za vođenje postupka.

Vijeće svoju odluku obrazlaže kako slijedi:

Cjelokupno postupanje HKIG posljedica je izričite odredbe Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, koji je odredio osnivanje četiri nove komore, među ostalima i HKIG, a u članku 160. tog zakona izričito je propisano da se do stupanja na snagu odgovarajućeg akta pojedine komore, pa tako i HKIG primjenjuje Pravilnik o cijenama donesen temeljem ranije važećeg Zakona o hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, a koji je objavljen u „Narodnim novinama“, broj 85/99.

Zbog navedenog ne postoje pravne pretpostavke za daljnje vođenje postupka protiv HKIG, jer mu je drugi zakon, u konkretnom slučaju Zakon o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji dao ovlast za takvo postupanje izričito ga obvezujući na primjenu upravo predmetnog Cjenika, do donošenja novog Cjenika HKIG-a.

Budući da su predmetnim Cjenikom, koji je HKIG obvezan primjenjivati do donošenja svog Cjenika, određene najniže i najviše naknade za obavljanje usluga koje pružaju njihovi članovi, HKIG je u dijelu koji se odnosi na primjenu starog Cjenika uskladio svoje poslovanje

s navedenom obvezom, ali je propustio donijeti svoj Cjenik, iako je i to bila njegova izričita zakonska obveza.

Upravo zbog činjenice da je Zakonom o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji određena obveza donošenje novog cjenika HKIG-a, ali je propušteno propisati razuman rok za ispunjenje te obveze, Agencija nema pravnih pretpostavki za daljnje vođenje postupka u ovom predmetu.

Međutim, iako Agencija zbog navedenog nije u mogućnosti u ovom predmetu nastaviti vođenje postupka, sukladno odredbi članka 25. stavka 3. ZZTN-a ovlaštena je donositi mišljenja o sukladnosti važećeg Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnji, kao i o sukladnosti Pravilnika o cijenama s odredbama ZZTN-a, u cilju promicanja znanja o tržišnom natjecanju, odnosno podizanja razine svijesti i informiranosti o ulozi politike i prava tržišnog natjecanja. Stoga će Agencija nadležnom ministarstvu kao predlagaču zakona i HKIG-u dostaviti svoje mišljenje.

Takva mišljenja Agencija je već davala vezano uz obavljanje drugih profesionalnih djelatnosti, primjerice vezano uz obavljanje revizorskih usluga, predmet klase: 031-01/2006-01/77, urbroj: 580-05-07-26-78, od 18. travnja 2007. Prilikom davanja mišljenja Agencija vodi računa o tome da su slobodne profesije djelatnosti koje se na određeni način razlikuju od drugih djelatnosti na tržištu, odnosno da primjena prisilnih propisa, pa tako i ZZTN-a pravno i činjenično ne smije sprječavati obavljanje zadaća koje su tim djelatnostima posebnim propisima i mjerama utvrđene.

U svom mišljenju Agencija će naročito naglasiti nedorečenost Zakona o arhitektonskim i inženjerskim poslovima i djelatnostima u prostornom uređenju i gradnju, koji je člankom 160. izričito propisao da se do stupanja na snagu odgovarajućeg akta pojedine komore primjenjuje Cjenik donesen temeljem ranije važećeg Zakona o hrvatskoj komori arhitekata i inženjera u graditeljstvu, ali je istovremeno propustio propisati rok u kojem su novo osnovane komore to dužne napraviti.

Nesporno je da je volja zakonodavca bila da novo osnovane komore, kad se za to steknu uvjeti donesu svoje Pravilnike o cijenama, a koji neće biti suprotni prisilnim propisima Republike Hrvatske, pa tako niti Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja.

Omaškom zakonodavca da propiše razuman rok u kojem su to komore dužne napraviti nastala je situacija u kojoj je od stupanja na snagu navedenog zakona prošlo više od 3 godine, a HKIG i dalje, sukladno zakonskoj odredbi, primjenjuje Cjenik iz 1999. godine.

Pravo i politika tržišnog natjecanja su vrlo dinamična grana prava, te su se za to vrijeme i pravila o zaštiti tržišnog natjecanja kao i sudska praksa značajno promijenili, kako u EU tako i u Republici Hrvatskoj. Navedeno je prepoznalo i Ministarstvo zaštite okoliša i prostornog uređenja koje je u svom očitovanju klase: 360-01/11-01/234, urbroj: 531-1-11-2 od 2. studenoga 2011., dostavljenom od strane HKIG Agenciji dana 8. studenoga 2011. navelo kako je upoznato sa činjenicom da je u većini zemalja Europske unije napušten takav pristup, te da prema mišljenju Europske komisije i suda EU, propisivanje posebice minimalnih cijena od strane strukovnih komora predstavlja ograničavanje tržišnog natjecanja, kao i da su u državama koje su ukinule propisivanje cijena pale cijene predmetnih usluga.

Stoga je Vijeće mišljenja da je HKIG obvezan u razumnom roku donijeti svoj Cjenik, koji bi, uz uvažavanje specifičnosti djelatnosti ovlaštenih inženjera građevinarstva bio u cijelosti usklađen sa Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja.

Također, stajalište je Vijeća da se zakonom i podzakonskim aktima (prvenstveno Statutom HKIG i Cjenikom), umjesto minimalne cijene mogu propisati drugi uvjeti kojima bi se

osigurala ravnoteža između osiguranja kvalitete usluga i poštivanja prisilnih propisa. Takvo rješenje trebalo bi predstavljati jamstvo korisnicima usluga ovlaštenih inženjera građevinarstva da će te usluge biti obavljene u skladu s pravilima struke, a ujedno bi omogućilo korisnicima usluga da se, između ostalih kriterija, i temeljem cijene odluče za pružatelja usluge.

S aspekta prava i politike tržišnog natjecanja nije poželjno niti primjereno kvalitetu usluge vezati isključivo uz njenu cijenu, budući da je cijena usluge rezultat troškova i očekivane dobiti svakog ovlaštenog inženjera građevinarstva. Slijedom toga, cijene usluga svakog pojedinog ovlaštenog inženjera građevinarstva morale bi se razlikovati, primjerice, s obzirom na broj zaposlenih, broj ureda u kojima obavlja posao, je li riječ o pružateljima usluga s većim zahtjevima u pogledu reprezentativnosti ureda, opreme, itd.

Zaključno, budući da je HKIG u svim svojim očitovanjima navodila činjenicu da ista nije i ne može biti stranka u postupku pred Agencijom, Vijeće ukazuje na odredbu članka 3. stavka 1. ZZTN koji daje definiciju pojma poduzetnika, pod čime se podrazumijevaju sve pravne i fizičke osobe koje obavljajući gospodarsku djelatnost sudjeluju u proizvodnji i/ili prometu robe, odnosno pružanju usluga.

S obzirom da je HKIG udruženje poduzetnika, konkretno ovlaštenih inženjera građevinarstva koji obavljaju gospodarsku djelatnost i sudjeluju u prometu robe, nedvojbeno je da bi se odredbe ZZTN-a u konkretnom slučaju primjenjivale i na HKIG, budući da primjena odredaba ZZTN-a, ne bi sprječavala, pravno i činjenično, obavljanje zadaća koje su HKIG-u u posebnim propisima utvrđene i zbog kojih je osnovan, u smislu članka 3. stavka 3. ZZTN-a.

Sukladno odluci Vijeća, odlučeno je kao u izreci ovoga rješenja.

Uputa o pravnom lijeku

Protiv ovog rješenja žalba nije dopuštena, ali nezadovoljna stranka može pokrenuti upravni spor pred Upravnim sudom Republike Hrvatske u roku od 30 (trideset) dana računajući od dana dostave ovoga rješenja.

Predsjednica Vijeća
za zaštitu tržišnog natjecanja

mr.sc. Olgica Spevec

Dostaviti:
1. Hrvatska komora inženjera građevinarstva, Zagreb, Ulica grada Vukovara 271, putem punomoćnika, odvjetnika Tina Matića iz Zagreba, Vlaška 95.
2. Pismohrana